

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 20. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa, kolēģijas sēdē izskatījusi [...] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 122/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs būtībā lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Satversmes tiesas likuma 20. panta astoto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 86., 92., un 110. pantam;

1.2. apturēt Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2026. gada 7. jūlija lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu tiesisko seku piemērošanu.

2. Apstrīdētā norma noteic: “Lēmums par lietas ierosināšanu vai par atteikšanos ierosināt lietu nav pārsūdzams.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts noteic, ka pieteikumā minētais uzskats jāpamato.

Pieteikuma iesniedzējs iepriekš vērsies Satversmes tiesā ar pieteikumu, taču Satversmes tiesas 1. kolēģija ar 2026. gada 7. jūlija lēmumu atteicās ierosināt lietu, jo pieteikums neatbilda Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

3.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu, jo liedz viņam pārsūdzēt Satversmes tiesas kolēģijas lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu un pārbaudīt, vai tiesnešiem, kas bijuši Satversmes tiesas kolēģijas sastāvā, ir bijušas speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

3.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma pārkāpj arī viņam Satversmes 110. pantā ietvertās tiesības uz bērnu tiesību aizsardzību, jo viņam nav iespēju pārbaudīt, vai tiesnešiem, kas bijuši Satversmes tiesas kolēģijas sastāvā, ir speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likumu personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētas pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*). Ir jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots, kā tieši apstrīdētā norma, kas noteic, ka lēmums par atteikšanos ierosināt lietu nav pārsūdzams, pati par sevi aizskar pieteikuma iesniedzēja bērna tiesības. No pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka starp apstrīdēto normu un pieteikuma iesniedzēja iespējamo bērna tiesību aizskārumu pastāvētu tieša saikne, kā arī nav pamatots tas, kā šāds aizskārums ir izpaudies.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 110. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

3.3. Pieteikuma iesniedzējs apstrīdējis arī apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 86. pantam, kas noteic to, ka tiesu var spriest tikai tie orgāni, kuriem šīs tiesības piešķir likums, un tikai likumā paredzētā veidā.

Pieteikumā pausts pieteikuma iesniedzēja viedoklis par to, ka izskatāmajā gadījumā nav nodrošinātas Satversmes 86. panta prasības, jo apstrīdētā norma

liedz pārbaudīt, vai lēmumu pieņēmis kompetents tiesas sastāvs. Tomēr pieteikumā nav pamats, kādas pamattiesības pieteikuma iesniedzējam izriet no Satversmes 86. panta un kādā veidā apstrīdētā norma tās aizskar.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 86. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Satversmes tiesas kolēģijas lēmums par atteikšanos ierosināt lietu nav pārsūdzams. Tātad pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža, ja personai nav iespēju tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas kolēģijas lēmums stājas spēkā 2026. gada 7. jūlijā. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 7. jūlijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Satversmes tiesa ir atzinusi: “Gadījumos, kad personai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai, Satversmes tiesa ir tā tiesu varas institūcija, kurā persona var aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses. Šajos gadījumos Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu ietver arī tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā” (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 26. novembra sprieduma lietā Nr. 2002-09-01 secinājumu daļas 1. punktu*). Satversmes

92. panta pirmais teikums prasa, lai valsts nodrošinātu personai tiesības uz lietas izskatīšanu vismaz vienā tiesu instancē. Tas neparedz valstij pienākumu visās lietās noteikt iespēju nolēmumu pārsūdzēt. Valstij ir rīcības brīvība noteikt pārsūdzības instances un kārtību, citstarp atkarībā no lietu veida. Ja likumdevējs ir paredzējis iespēju iesniegt konstitucionālo sūdzību, tad konstitucionālās tiesas procesam ir jāatbilst tiesas pieejamības, taisnīgas procedūras un citiem tiesību uz taisnīgu tiesu aspektiem (*sal. sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-11-01 10. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs pieteikumā ir izteicis viedokli, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam, taču tajā nav ietverti juridiski argumenti, kas to pamato. Proti, pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka Satversmes 92. pants pieprasa nodrošināt Satversmes tiesas kolēģijas lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu pārsūdzēšanu, vai, ka process Satversmes tiesā neatbilst tiesas pieejamības, taisnīgas procedūras un citiem tiesību uz taisnīgu tiesu aspektiem.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

6. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, nav nepieciešams lemt par šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 122/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa